

В. М. Романишин

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ РІВЕНЬ РЕГУЛЮВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У НАЦІОНАЛЬНІЙ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

У статті здійснено комплексний аналіз міжнародно-правового рівня регулювання цивільно-військового співробітництва (ЦВС) у діяльності Національної гвардії України як специфічного суб'єкта сектору безпеки і оборони, що поєднує військові та правоохоронні функції. Розкрито зміст і значення норм міжнародного гуманітарного права, міжнародних стандартів прав людини, практики Європейського суду з прав людини та доктринальних документів НАТО для формування сучасної моделі цивільно-військової взаємодії. Обґрунтовано роль цивільно-військового співробітництва як інституційного механізму імплементації міжнародно-правових стандартів у практичну діяльність підрозділів НГУ в умовах збройної агресії та воєнного стану. Сформульовано висновки щодо необхідності подальшої адаптації міжнародних стандартів ЦВС до національної правової системи та розвитку цього інституту відповідно до європейських і євроатлантичних підходів.

Ключові слова: цивільно-військове співробітництво, Національна гвардія України, державна безпека, сектор безпеки і оборони, нормативно-правова база, міжнародний досвід

Постановка проблеми. Аналіз нормативно-правової бази цивільно-військового співробітництва у складових сектору безпеки і оборони України є необхідною передумовою наукового осмислення сучасного стану та перспектив розвитку відповідного інституту в системі забезпечення державної безпеки. Особливого значення такий аналіз набуває в контексті діяльності Національної гвардії України, яка, поєднуючи військові та правоохоронні функції, виступає важливим суб'єктом реалізації державної політики у сфері цивільно-військової взаємодії.

Проведене нами дослідження показало, що нормативно-правова база цивільно-військового співробітництва ґрунтується на диференціації рівнів правового регулювання, сформованих у межах сучасної теорії державної безпеки та правової науки загалом, із урахуванням їх ієрархії за юридичною силою та функціонально-галузевою приналежністю. Такий підхід дозволяє забезпечити комплексне наукове осмислення нормативно-правових засад цивільно-військового співробітництва у складових сектору безпеки і оборони України, а також визначити місце й роль цього інституту в системі забезпечення державної безпеки.

При цьому враховано сучасні тенденції розвитку безпекового середовища, зокрема процеси глобалізації, гібридизації загроз, а також курс України на європейську та євроатлантичну інтеграцію, що зумовлює необхідність узгодження національного нормативно-правового забезпечення цивільно-військового співробітництва з міжнародно-правовими стандартами у сфері безпеки і оборони. В умовах військової (збройної) агресії РФ проти України значення цивільно-військового співробітництва істотно зростає, оскільки саме цей інститут забезпечує взаємодію сил безпеки і сил оборони з цивільним населенням, органами державної влади, місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства.

У зв'язку з цим нормативно-правові акти, які визначають організаційно-правові засади цивільно-військового співробітництва у складових сектору безпеки і оборони України, доцільно систематизувати за такими блоками: 1) міжнародні правові акти; 2) акти національного законодавства; 3) підзаконні нормативно-правові акти центральних органів виконавчої влади та органів військового управління.

Зазначені блоки формують відповідні рівні правового регулювання у сфері цивільно-військового співробітництва як складової забезпечення державної безпеки. Подальший аналіз передбачає послідовну характеристику кожного з окреслених рівнів із обґрунтуванням пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правового механізму цивільно-військового співробітництва в умовах сучасних безпекових викликів, а також з урахуванням специфіки діяльності Національної гвардії України як унікального (в силу поєднання військових та правоохоронних функцій) суб'єкта сектору безпеки і оборони. У межах цієї наукової статті буде проведено аналіз міжнародно-правового рівня регулювання цивільно-військового співробітництва у Національній гвардії України і надано практичні рекомендації в цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика цивільно-військового співробітництва посідає дедалі вагомніше місце у наукових дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених, що зумовлено процесами трансформації сектору безпеки і оборони, необхідністю підвищення ефективності взаємодії між військовими формуваннями та цивільним населенням, а також актуальністю реагування на сучасні кризові й безпекові виклики. У межах наукового дискурсу цивільно-військове співробітництво розглядається як важливий чинник забезпечення стабільності, легітимності безпекових заходів та дотримання прав людини.

Окремі теоретичні та прикладні аспекти цивільно-військового співробітництва знайшли відображення у працях таких учених, як М. М. Адамчук, С. В. Белай, О. Г. Бондаренко, В. І. Воробйов, Р. О. Кайдалов, Ю. А. Калагін, О. О. Кутков, І. І. Ліпатов, І. С. Луговський, О. В. Минько, Д. М. Павлов, М. С. Пузирьов, І. М. Товма, І. В. Ушаков та ін. У роботах поіменованих науковців висвітлено питання організації цивільно-військової взаємодії, її функціонального змісту, а також ролі цивільно-військового співробітництва у забезпеченні національної і державної безпеки.

Водночас, незважаючи на наявність значного масиву наукових напрацювань, залишається недостатньо дослідженим міжнародно-правовий вимір цивільно-військового співробітництва, а також проблематика його становлення і розвитку як цілісного інституту взаємодії держави і суспільства в умовах збройних конфліктів та інших кризових ситуацій. Особливої уваги потребує аналіз міжнародно-правових стандартів цивільно-військового співробітництва з урахуванням специфіки діяльності Національної гвардії України як військового формування з правоохоронними функціями, що зумовлює актуальність і наукову новизну цього дослідження.

Метою статті є аналіз міжнародно-правового рівня регулювання цивільно-військового співробітництва у Національній гвардії України і надання практичних рекомендацій у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. Міжнародно-правовий рівень регулювання цивільно-військового співробітництва формує його концептуальні та гуманітарно-правові засади, визначаючи загальні стандарти взаємодії військових формувань із цивільним населенням (цивільним середовищем) у період збройних конфліктів, криз безпекового характеру та постконфліктної стабілізації.

Основу ЦВС становлять норми міжнародного гуманітарного права, насамперед Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 р. [1] та Додаткові протоколи до неї [2, 3, 4], приписи яких закріплюють обов'язок сторін збройного конфлікту забезпечувати захист цивільного населення, цивільних об'єктів, гуманітарного персоналу, а також сприяти діяльності гуманітарних організацій, взаємодії з цивільними структурами та мінімізувати негативні наслідки воєнних (бойових) дій для цивільної сфери.

Міжнародні стандарти прав людини [5] представлені системою універсальних і регіональних договорів, угод, конвенцій, пактів, протоколів тощо [6], які визначають мінімально допустимі межі втручання держави у сферу прав і свобод людини в умовах як мирного часу, так і особливих правових режимів [7, 8].

Зазначені стандарти мають принципове значення для цивільно-військового співробітництва, оскільки діяльність суб'єктів сектору безпеки і оборони, зокрема Національної гвардії України, об'єктивно пов'язана з підвищеним ризиком обмеження прав і свобод людини, насамперед у процесі виконання завдань із забезпечення громадської безпеки, правопорядку, стабілізаційних заходів, а також у районах ведення бойових дій та на деокупованих територіях. У цьому контексті міжнародні стандарти прав людини виступають не лише правовими орієнтирами, а й нормативними обмежувачами застосування сили та спеціальних повноважень, що безпосередньо впливає на зміст і форми цивільно-військового співробітництва.

Найважливішими серед таких стандартів, з огляду на їх ратифікацію Верховною Радою України та обов'язковість застосування у національній правовій системі, є Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. [9] та Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Європейська конвенція з прав людини) від 04.11.1950 р. з відповідними протоколами [10].

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права закріплює базові права і свободи людини, зокрема право на життя (ст. 6), свободу та особисту недоторканність (ст. 9), гуманне поводження і поважання гідності, властивої людській особі (ст. 10), вільне пересування і свободу вибору місця проживання (ст. 12), заборону катування чи жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (ст. 7), заборону примусової чи обов'язкової праці (ст. 8), заборону необґрунтованих порушень деяких форм вияву права на приватність (ч. 1 ст. 17),

а також гарантії ефективного правового захисту (ст. 11, 14, 15, 16, ч. 2 ст. 17) [9]. У межах вищеперелічених фундаментальних прав, закріплених у Міжнародному пакті про громадянські і політичні права, варто виокремлювати абсолютні права людини (зокрема, передбачені ст. 7 Пакту), винятки з яких не допускаються за жодних обставин. Загалом, для сфери цивільно-військового співробітництва ці положення мають фундаментальне значення, оскільки визначають межі допустимої поведінки військових формувань у взаємодії з цивільним населенням, навіть в умовах збройного конфлікту або надзвичайного стану.

Особливу увагу в контексті діяльності Національної гвардії України слід звернути на положення Пакту (ст. 4), які допускають можливість тимчасового відступу держави від окремих зобов'язань у разі «надзвичайного становища в державі, при якому життя нації перебуває під загрозою» [9]. Водночас навіть у таких умовах зберігається обов'язок дотримання невід'ємних прав людини, що безпосередньо впливає на організацію цивільно-військового співробітництва, зумовлюючи необхідність гуманітарної орієнтації та правової обґрунтованості дій підрозділів НГУ.

Європейська конвенція з прав людини (з протоколами) [10] та практика Європейського суду з прав людини (який створений на підставі вказаної Конвенції і для забезпечення дотримання гарантованих нею прав) [11] формують регіональний стандарт правозастосування, який має безпосереднє значення для України як держави – члена Ради Європи [12]. Рішення ЄСПЛ неодноразово акцентували увагу на особливій відповідальності військових і правоохоронних органів за дотримання прав людини під час проведення операцій із підтримання правопорядку, боротьби з тероризмом та стабілізаційних заходів. У цьому аспекті цивільно-військове співробітництво виступає превентивним механізмом запобігання порушенням прав людини, оскільки сприяє налагодженню комунікації з цивільним населенням, зниженню соціальної напруги та підвищенню рівня довіри до сил безпеки і сил оборони.

Зокрема, у справі «МакКанн та інші проти Сполученого Королівства» (*McCann and Others v. the United Kingdom*) від 27 вересня 1995 р. [13] ЄСПЛ підкреслив, що застосування сили з боку державних органів має бути не лише формально законним, а й абсолютно необхідним у демократичному суспільстві, а планування і проведення операцій повинні мінімізувати ризики для цивільних осіб. У справі «Аль-Скейні та інші проти Сполученого Королівства» (*Al-Skeini and Others v. the United Kingdom*) від 7 липня 2011 р. [14] ЄСПЛ розширив тлумачення юрисдикції держави у контексті військових операцій, наголосивши на її відповідальності за дотримання прав людини щодо цивільного населення на територіях фактичного контролю. Подібні підходи мають принципове значення для цивільно-військового співробітництва, оскільки орієнтують військові формування на активну взаємодію з цивільним середовищем як інструмент зниження ризиків порушення прав людини.

Не менш важливим є рішення ЄСПЛ у справі «Україна проти Росії (щодо Криму)» (*Ukraine v. Russia (re Crimea)*) від 25 червня 2024 р., де Суд розглядав системні порушення прав людини на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя. У цій справі ЄСПЛ визнав відповідальність РФ у зв'язку з низкою порушень, які прямо зачіпали цивільне населення: обмеження свободи та особистої недоторканності, жорстоке поводження, утиски свободи вираження поглядів і релігії, втручання у право на власність, переслідування окремих груп, а також інші практики, що є типовими для окупаційного режиму [15]. У контексті цивільно-військового співробітництва така офіційна позиція ЄСПЛ має подвійне значення: по-перше, формує міжнародно-правову рамку оцінки ситуації на окупованих/деокупованих територіях; по-друге, задає стандарти планування стабілізаційних заходів, у яких взаємодія з цивільним населенням має поєднувати безпекові завдання із гарантуванням прав людини та недопущенням дискримінаційних практик.

Особливої уваги в контексті аналізу міжнародно-правового рівня регулювання цивільно-військового співробітництва потребує питання відступу держави від окремих зобов'язань за Європейською конвенцією з прав людини відповідно до ст. 15. Зазначена норма допускає можливість тимчасового обмеження окремих прав у разі «війни або іншої суспільної небезпеки, яка загрожує життю нації» [10], за умови дотримання принципів необхідності, пропорційності та недискримінації. Водночас навіть у таких умовах держава не може відступати від зобов'язань щодо права на життя (за винятком правомірних воєнних дій), заборони катувань, рабства та принципу законності покарання.

Для діяльності Національної гвардії України ці положення мають безпосереднє практичне значення, оскільки в умовах воєнного стану саме підрозділи НГУ активно залучаються до

виконання завдань із забезпечення громадської безпеки, контрдиверсійних заходів, стабілізації ситуації на деокупованих територіях. У такій ситуації цивільно-військове співробітництво виступає правовим і управлінським механізмом, який дозволяє поєднати потреби безпеки з вимогами міжнародних стандартів прав людини, мінімізуючи негативні наслідки від тимчасових обмежень прав і свобод.

Особливе значення у контексті аналізу міжнародно-правового рівня регулювання цивільно-військового співробітництва має Документ Копенгагенської наради Конференції з людського виміру Конференції з Безпеки та Співробітництва у Європі від 29.06.1990 р. (Копенгагенський документ) [16], який підкреслює важливість демократичного контролю над збройними силами (й іншими військовими формуваннями) та забезпечення прозорості їх діяльності в умовах правової держави. Такий підхід визначає один з основоположних принципів ЦВС – побудову довіри між військовими та цивільними суб'єктами через відкритість і відповідальність. Застосування цього принципу у діяльності Національної гвардії України дозволяє не лише зміцнювати легітимність силових інституцій, а й забезпечувати дотримання міжнародно-правових стандартів під час виконання завдань у кризових ситуаціях.

Отже, вищенаведені міжнародно-правові норми мають безпосереднє значення для організації та здійснення цивільно-військового співробітництва в діяльності Національної гвардії України. Підрозділи НГУ залучаються до виконання завдань у районах ведення бойових дій, на деокупованих територіях, у процесі стабілізаційних заходів, охорони громадського порядку та критичної інфраструктури, що об'єктивно зумовлює необхідність постійної взаємодії з органами місцевого самоврядування і цивільним населенням. У цьому контексті ЦВС виступає інституційним механізмом імплементації норм міжнародного гуманітарного права у практичну діяльність сил безпеки і сил оборони.

Важливу роль у формуванні й розвитку сучасної концепції цивільно-військового співробітництва відіграють доктринальні документи Організації Північноатлантичного договору (НАТО). Чільне місце серед них посідає *Спільна доктрина цивільно-військового співробітництва Альянсу (АJP-3.19 «Allied Joint Doctrine for Civil-Military Cooperation»)*, відповідно до якої ЦВС розглядається як системна діяльність командування та військ, спрямована на встановлення і підтримання взаємовигідних відносин між військовими структурами та цивільним середовищем з метою досягнення визначених операційних і стратегічних цілей [17].

Порівняльний аналіз підходів, закріплених у стандарті НАТО АJP-3.19, та національної нормативно-правової бази України дозволяє зробити висновок про наявність концептуальних відмінностей. Якщо у доктрині НАТО цивільно-військове співробітництво є інтегрованим елементом військового управління, то в Україні воно тривалий час розглядалося переважно як допоміжна гуманітарна діяльність. У сучасних умовах ця парадигма поступово змінюється, що особливо помітно у практиці діяльності Національної гвардії України, яка поєднує військові та правоохоронні функції. Саме це зумовлює необхідність подальшої адаптації міжнародних стандартів ЦВС до національної правової системи та специфіки НГУ.

Таким чином, міжнародні стандарти прав людини, практика Європейського суду з прав людини та доктрина НАТО з цивільно-військового співробітництва (АJP-3.19 «Allied Joint Doctrine for Civil-Military Cooperation») утворюють єдину концептуальну основу міжнародно-правового регулювання цивільно-військового співробітництва. Для Національної гвардії України це означає необхідність розглядати ЦВС не лише як допоміжну форму гуманітарної діяльності, а як стратегічний інструмент забезпечення прав людини в умовах воєнного стану, що водночас підвищує ефективність виконання безпекових завдань та відповідність національної моделі ЦВС європейським і євроатлантичним стандартам.

Висновки

Отже, за результатами аналізу міжнародно-правового рівня регулювання цивільно-військового співробітництва у Національній гвардії України зроблено такі висновки.

1. Міжнародні договори, такі як Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни (1949 р.) та Додаткові протоколи до неї, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1966 р.), Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) (1950 р.) закріплюють обов'язок держав гарантувати повагу до прав людини навіть у періоди збройного конфлікту чи надзвичайних ситуацій. Відповідно, будь-яке застосування військових формувань або інших силових структур, включно з

діяльністю у сфері ЦВС, має здійснюватися із дотриманням принципів пропорційності, необхідності, недискримінації та забезпечення правового захисту цивільного населення.

2. Практичне значення міжнародних стандартів прав людини для цивільно-військового співробітництва підтверджується також практикою Європейського суду з прав людини, яка фактично формує обов'язкові для держав – учасниць Європейської конвенції з прав людини правозастосовні орієнтири щодо діяльності військових формувань і правоохоронних органів у кризових та конфліктних ситуаціях. У низці рішень ЄСПЛ наголошується, що навіть в умовах боротьби з тероризмом, внутрішнього збройного конфлікту чи надзвичайного стану держава зобов'язана забезпечити ефективний контроль за діями сил безпеки і сил оборони та належний рівень захисту цивільного населення.

3. У доктрині НАТО цивільно-військового співробітництва спрямоване на формування сприятливого цивільного середовища, що забезпечує досягнення стратегічних та оперативних цілей військової операції. Тобто воно розглядається не лише як гуманітарний інструмент, а як складова операційного планування та елемент системи командування і управління військами.

Для України, яка задекларувала курс на євроатлантичну інтеграцію, зазначені стандарти мають орієнтовний характер і поступово імплементуються у національну нормативно-правову базу.

У контексті діяльності НГУ міжнародно-правові стандарти ЦВС слугують методологічною основою для розроблення відомчих керівних документів, програм підготовки особового складу та організації взаємодії з цивільними структурами, міжнародними та неурядовими організаціями.

Подальші наукові дослідження будуть спрямовані на аналіз національного законодавчого і підзаконного рівнів регулювання цивільно-військового співробітництва у складових сектору безпеки і оборони України та розроблення практичних рекомендацій у цій сфері.

Перелік джерел посилання

1. Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text (дата звернення: 10.10.2025).

2. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text (дата звернення: 10.10.2025).

3. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів неміжнародного характеру (Протокол II), від 8 червня 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_200#Text (дата звернення: 10.10.2025).

4. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується прийняття додаткової відмітної емблеми (Протокол III), від 8 грудня 2005 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g74#Text (дата звернення: 10.10.2025).

5. Рабінович П. М. Міжнародні стандарти прав людини: властивості, загальне поняття, класифікація. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 1 (84). С. 19–29.

6. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540.

7. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 28. Ст. 250.

8. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 р. № 1550-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 23. Ст. 176.

9. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: прийнято 16.12.1966 р. Генеральною Асамблеєю ООН, ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР № 2148-VIII від 19.10.1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення: 10.10.2025).

10. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини): прийнята Радою Європи 04.11.1950 та ратифіковано Законом України № 475/97-ВР від 17.07.97 (редакція від 02.10.2013). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 10.10.2025).

11. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. № 3477-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 30. Ст. 260.

12. Про приєднання України до Статуту Ради Європи: Закон України від 31.10.1995 р. № 398/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 38. Ст. 287.

13. Case of McCann and Others v. the United Kingdom (Application no. 18984/91): Judgment, Strasbourg, 27 September 1995. *European Court of Human Rights*. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/%20eng?i=001-57943> (дата звернення: 10.10.2025).

14. Case of Al-Skeini and Others v. the United Kingdom (Application no. 55721/07): Judgment, Strasbourg, 7 July 2011. *European Court of Human Rights*. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-105606> (дата звернення: 10.10.2025).

15. Case of Ukraine v. Russia (re Crimea) (Applications nos. 20958/14 and 38334/18): Judgment, Strasbourg, 25 June 2024. *European Court of Human Rights*. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/ukr?i=001-235139> (дата звернення: 10.10.2025).

16. Документ Копенгагенської наради Конференції з людського виміру Конференції з Безпеки та Співробітництва у Європі від 29.06.1990 р. (Копенгагенський документ). *LIGA 360*. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU90356> (дата звернення: 10.10.2025).

17. Allied Joint Doctrine for Civil-Military Cooperation (AJP-3.19). Edition A Version 1. *NATO Standardization Office*, 2018. URL: https://www.coemed.org/files/stanags/01_AJP/AJP-3.19_EDA_V1_E_2509.pdf (дата звернення: 10.10.2025).

Стаття надійшла до редакції 21.10.2025 р.

UDC 341.231.14:355.1(477)

V. Romanyshyn

INTERNATIONAL LEGAL LEVEL OF REGULATION OF CIVIL–MILITARY COOPERATION IN THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE

The article provides a comprehensive analysis of the international legal level of regulation of civil–military cooperation in the activities of the National Guard of Ukraine as a specific entity of the security and defence sector that combines military and law enforcement functions.

It is established that international treaties, such as the Geneva Convention relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War (1949) and its Additional Protocols, the International Covenant on Civil and Political Rights (1966), and the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (with Protocols) (European Convention on Human Rights) (1950), enshrine the obligation of states to guarantee respect for human rights even during periods of armed conflict or states of emergency. It is emphasised that the practical significance of international human rights standards for civil–military cooperation is also confirmed by the case law of the European Court of Human Rights, which effectively forms binding law-enforcement guidelines for the States Parties to the European Convention on Human Rights regarding the activities of military formations and law enforcement bodies in crisis and conflict situations. A number of ECtHR judgments underline that even in the context of counter-terrorism activities, internal armed conflict, or a state of emergency, the state is obliged to ensure effective control over the actions of security and defence forces and an adequate level of protection of the civilian population.

It is noted that within NATO doctrine, civil–military cooperation is aimed at creating a favourable civilian environment that ensures the achievement of strategic and operational objectives of military operations. Thus, it is regarded not merely as a humanitarian instrument, but as an integral component of operational planning and an element of the command and control system. For Ukraine, which has declared a course towards Euro-Atlantic integration, these standards serve as guiding benchmarks and are gradually being implemented into the national regulatory framework. In the context of the activities of the National Guard of Ukraine, international legal CIMIC standards constitute a methodological basis for the development of departmental guidelines, personnel training programmes, and the organisation of interaction with civilian structures, international and non-governmental organisations.

Keywords: civil–military cooperation, National Guard of Ukraine, state security, security and defence sector, regulatory framework, international experience.

Романишин Володимир Михайлович – ад'юнкт, Національна академія Національної гвардії України

<https://orcid.org/0009-0005-2959-2243>